

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

30. dubna 2020 *

„Řízení o předběžné otázce – Státní podpory – Článek 108 SFEU – Režim podpor neslučitelný s vnitřním trhem – Rozhodnutí Evropské komise nařizující navrácení protiprávních podpor – Nařízení (EU) 2015/1589 – Článek 17 odst. 1 – Desetiletá promlčecí lhůta – Použití pravomocí Komise ve věci navrácení podpory – Článek 16 odst. 2 a 3 – Vnitrostátní právní úprava stanovící kratší promlčecí lhůtu – Zásada efektivit“

Ve věci C-627/18,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Tribunal Administrativo e Fiscal de Coimbra (správní a finanční soud v Coimbre, Portugalsko) ze dne 31. července 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 5. října 2018, v řízení

Nelson Antunes da Cunha Lda

proti

Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP),

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev, předseda senátu, P. G. Xuereb (zpravodaj) a T. von Danwitz, soudci,

generální advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. září 2019,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) J. Saraiva de Almeidou a P. Estevão, advogados,
- za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, jakož i P. Barros da Costa, H. Almeida a A. Gameiro, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi M. Françou, B. Stromskym a G. Bragou da Cruz, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 12. prosince 2019,

vydává tento

* Jednací jazyk: portugálština.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 16 odst. 2 a 3 a čl. 17 odst. 1 nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie (Úř. věst. 2015, L 248, s. 9).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Nelson Antunes da Cunha Lda a institutem Instituto de Financiamento da Agricultura e Pescas IP (IFAP) (Institut pro financování zemědělství a rybolovu, Portugalsko) ve věci vymáhání protiprávní podpory v celkové výši 14 953,56 eura od společnosti Nelson Antunes da Cunha v návaznosti na rozhodnutí Evropské komise o navrácení.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 25 a 26 odůvodnění nařízení 2015/1589 uvádějí:

„(25) V případech protiprávní podpory, která není slučitelná s vnitřním trhem, měla být obnovena účinná hospodářská soutěž. Za tímto účelem je nutné, aby byla podpora bez odkladu navrácena včetně úroků. Je vhodné, aby navrácení podpory bylo uskutečňováno v souladu s postupy vnitrostátního práva. Použití těchto postupů by nemělo být překážkou obnovení účinné hospodářské soutěže tím, že by bránilo okamžitému a účinnému výkonu rozhodnutí Komise. K dosažení tohoto výsledku by měly členské státy učinit všechna nezbytná opatření zajišťující účinnost rozhodnutí Komise.

(26) Z důvodů právní jistoty je vhodné stanovit promlčecí lhůtu 10 let pro případ protiprávní podpory, po jejímž uplynutí nebude možné navrácení podpory nařídit.“
- 4 Článek 16 nařízení 2015/1589, nadepsaný „Navrácení podpory“, stanoví:

„1. Je-li v případech protiprávní podpory přijato záporné rozhodnutí, Komise rozhodne, že dotýčný členský stát učiní všechna nezbytná opatření, aby příjemce podporu navrátil (dále jen „rozhodnutí o navrácení“). Komise nebude vyžadovat navrácení podpory, pokud by to bylo v rozporu s obecnými zásadami práva Unie.

2. Podpora, která má být navrácena podle rozhodnutí o navrácení, zahrnuje úroky v přiměřené výši stanovené Komisí. Úroky jsou splatné od data, kdy byla protiprávní podpora k dispozici příjemci, do data jejího navrácení.

3. Aniž je dotčen příkaz Soudního dvora Evropské unie podle článku 278 [SFEU], navrácení se provede bezodkladně a v souladu s postupy vnitrostátního práva dotčeného členského státu za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise. Aniž je dotčeno unijní právo, učiní za tímto účelem a v případě řízení před vnitrostátními soudy dotčené členské státy všechny nezbytné kroky v rámci jejich právních řádů, včetně dočasných opatření.“
- 5 Článek 17 nařízení 2015/1589, nadepsaný „Promlčecí lhůta pro navrácení podpory“, v odstavci 1 stanoví:

„Pravomoci Komise ve věci navrácení podpory podléhají promlčecí lhůtě deseti let.“

- 6 Výše uvedená ustanovení byla převzata z nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [108 SFEU] (Úř. věst. 1999, L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), ve znění nařízení Rady (EU) č. 734/2013 ze dne 22. července 2013 (Úř. věst. 2013, L 204, s. 15), které bylo nařízením 2015/1589 zrušeno.

Portugalské právo

- 7 Podle čl. 306 odst. 1 Código Civil (občanský zákoník) počíná promlčecí lhůta běžet od dne, kdy mohl být nárok uplatněn poprvé.
- 8 Článek 309 občanského zákoníku, nadepsaný „Obecná lhůta“, stanoví:
- „Obecná promlčecí lhůta trvá [20] let.“
- 9 Článek 310 tohoto zákoníku stanoví:
- „Po uplynutí lhůty pěti let se promlčují:
- [...]
- d) smluvní nebo zákonné úroky, a to i nevypořádané, a dividendy společností;
- [...]“
- 10 Podle čl. 323 odst. 1 uvedeného zákoníku se promlčecí lhůta přerušuje obsílkou nebo soudním oznámením o jednání, které přímo nebo nepřímo vyjadřuje úmysl tohoto práva využít.
- 11 Článek 40 decreto-lei č. 155/92 (nařízení s mocí zákona č. 155/92) ze dne 28. července 1992 (*Diário da República*, řada I-A, č. 172/1992, ze dne 28. července 1992) zavádí režim státní finanční správy. Tento článek, nadepsaný „Promlčení“, stanoví:
- „1 – Povinnost vrátit přijaté částky se promlčuje pět let po jejich přijetí.
- 2 – Výše uvedená lhůta se přerušuje nebo staví, nastane-li obecný důvod pro přerušování nebo stavení promlčecí lhůty.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 12 Ve dnech 8. dubna a 7. července 1993 společnost Nelson Antunes da Cunha, žalobkyně v původním řízení, uzavřela se společností Caixa de Crédito Agrícola Mútuo – Coimbra (CCAM Coimbra) smlouvy o úvěru, jejichž předmětem byla úvěrová linka pro oživení zemědělské činnosti a chovu dobytka.
- 13 Decreto-lei č. 146/94 (nařízení s mocí zákona č. 146/94) ze dne 24. května 1994 (*Diário da República*, řada I-A, č. 120, ze dne 24. května 1994) zavedlo režim poskytování úvěrových linek určených k podpoře jednak oddlužení podniků v odvětví intenzivního chovu a jednak oživení chovu prasat. V rozporu s tím, co vyžadoval čl. 88 odst. 3 ES, Portugalská republika tento režim Komisi neoznámila.
- 14 V rámci těchto smluv o úvěru provedl právního předchůdce IFAP v souladu s nařízením s mocí zákona č. 146/94 v letech 1994 až 1996 platby ve prospěch společnosti Nelson Antunes da Cunha v celkové výši 7 526,90 eura z titulu úrokových dotací (částka 4 189,90 eura byla vyplacena dne 12. července 1994; částka 2 513,94 eura dne 12. července 1995 a částka 823,06 eura dne 30. dubna 1996, dále jen „dotčené podpory“).

- 15 Dne 25. listopadu 1999 vydala Komise rozhodnutí 2000/200/ES o režimu podpor zavedeném Portugalskem pro oddlužení podniků v odvětví intenzivního chovu a pro oživení chovu prasat (Úř. věst. 2000, L 66, s. 20, dále jen „rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1999“).
- 16 Z výroku tohoto rozhodnutí určeného Portugalské republice v podstatě vyplývá, že režim poskytování úvěrových linek zavedený nařízením s mocí zákona č. 146/94 je režim podpor neslučitelný se společným trhem. Z výroku uvedeného rozhodnutí rovněž vyplývá, že Portugalská republika je povinna zrušit tento režim podpor a přijmout veškerá opatření nezbytná k tomu, aby příjemci navrátili podpory, které jim již byly protiprávně poskytnuty. Ve výroku rozhodnutí se dále uvádí, že navrácení má být provedeno v souladu s postupy vnitrostátního práva a částky, které mají být navraceny, jsou úročeny ode dne, kdy byly poskytnuty příjemcům, až do jejich skutečného navrácení. Ve výroku rozhodnutí se rovněž uvádí, že Portugalská republika informuje Komisi ve lhůtě dvou měsíců ode dne oznámení uvedeného rozhodnutí o opatřeních, která přijala k dosažení souladu s tímto rozhodnutím.
- 17 Dne 23. července 2002 zaslal právní předchůdce IFAP společnosti Nelson Antunes da Cunha dopis, ve kterém ji požádal o vrácení dotčené podpory. Společnost Nelson Antunes da Cunha tomuto dopisu nevyhověla.
- 18 Dne 12. srpna 2009 zaslal IFAP této společnosti další dopis, který obdržela dne 13. srpna 2009, a požádal ji o vrácení dotčené podpory ve lhůtě deseti pracovních dnů od doručení uvedeného dopisu.
- 19 Dne 7. července 2013 zahájil Serviço de Finanças de Cantanhede (finanční úřad v Cantanhede, Portugalsko) proti společnosti Nelson Antunes da Cunha daňové exekuční řízení za účelem vymáhání pohledávek IFAP v hodnotě 7 526,90 eura z titulu dotčené podpory, navýšených o úroky z prodlení ve výši 7 426,66 eura.
- 20 Společnost Nelson Antunes da Cunha podala proti tomuto řízení námitky k předkládajícímu soudu, kterým je Tribunal Administrativo e Fiscal de Coimbra (správní a finanční soud v Coimbre, Portugalsko). Společnost Nelson Antunes da Cunha tvrdí, že podle článku 40 nařízení s mocí zákona č. 155/92 povinnost vrátit získané částky zaniká po uplynutí lhůty pěti let od jejich obdržení, takže povinnost navrátit dotčené podpory je promlčena. Pokud jde dále o úroky z prodlení, společnost Nelson Antunes da Cunha tvrdí, že jelikož od data splatnosti dluhu uplynulo více než pět let, uvedené úroky byly podle čl. 310 písm. d) občanského zákoníku rovněž promlčeny.
- 21 Předkládající soud uvádí, že vnitrostátní právo nestanoví promlčecí lhůtu zvláště použitelnou na výkon příkazu k navrácení protiprávní podpory, a tudíž že vnitrostátní soudy vyššího stupně rozhodly, že pohledávky IFAP odpovídající povinnosti navrácení finančních podpor poskytnutých portugalským státem, které jsou na základě rozhodnutí Komise považovány za podpory neslučitelné s vnitřním trhem, podléhají obecné 20leté promlčecí lhůtě stanovené v článku 309 občanského zákoníku.
- 22 Předkládající soud dodává, že pokud jde o úroky z podpory jako takové, vnitrostátní soudy vyššího stupně mají za to, že nelze dospět k závěru, že se na takové úroky vztahuje bez ohledu na další náležitosti 20letá promlčecí lhůta stanovená v článku 309 občanského zákoníku. Podle těchto soudů jsou totiž smluvní nebo zákonné úroky, a to i nevypořádané, promlčeny po uplynutí pětileté lhůty na základě čl. 310 písm. d) občanského zákoníku, přičemž tato lhůta začíná v souladu s pravidlem zakotveným v článku 306 téhož zákoníku běžet ode dne splatnosti dluhu.
- 23 Vzhledem jednak k ustálené judikatuře Soudního dvora v oblasti státních podpor, podle níž použití vnitrostátních postupů nesmí být překážkou obnovení účinné hospodářské soutěže tím, že by bránilo okamžitému a účinnému výkonu rozhodnutí Komise o navrácení, a jednak vzhledem k úmyslu unijního zákonodárce, který vyplývá z bodu 26 odůvodnění nařízení 2015/1589, si předkládající soud klade otázku, zda se desetiletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 použije pouze na vztahy Evropské unie s členským státem, který poskytl podporu, nebo zda se uplatní také na vztahy tohoto státu s příjemcem protiprávní podpory.

- 24 Předkládající soud se rovněž táže, zda čl. 16 odst. 2 nařízení 2015/1589, podle kterého podpora, která má být navracena, zahrnuje úroky, a zásada efektivity brání uplatnění pětileté promlčecí lhůty stanovené v čl. 310 písm. d) občanského zákoníku na vrácení úroků z takové státní podpory.
- 25 Podle předkládajícího soudu platí, že pokud jsou za promlčené považovány úroky dlužné za období pěti let předcházejících jednání přerušujícímu promlčení, jak je stanoveno v čl. 323 odst. 1 občanského zákoníku, může být pohledávka týkající se úroků ze státní podpory promlčena ještě před tím, než je promlčen samotný nárok Komise požadovat navrácení této podpory.
- 26 V odpovědi na žádost o vysvětlení, kterou mu zaslal Soudní dvůr na základě článku 101 svého jednacího řádu, předkládající soud uvedl, pokud jde o situaci dotčenou ve věci v původním řízení, že pětiletá promlčecí lhůta byla přerušena až obyčejným doporučeným dopisem ze dne 26. července 2013, takže všechny úroky splatné do 26. června 2008 byly promlčeny.
- 27 Předkládající soud dodal, že pětiletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 310 písm. d) občanského zákoníku nemůže být ve světle vnitrostátního práva považována za přerušenu jakýmkoli dopisem zaslaným Komisí portugalským orgánům nebo těmito orgány příjemci podpory, jelikož tento dopis nemá povahu obsílky nebo soudního oznámení o určitém jednání ve smyslu čl. 323 odst. 1 občanského zákoníku.
- 28 Za těchto podmínek se Tribunal Administrativo e Fiscal de Coimbra (Správní a finanční soud v Coimbre) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Uplatňuje se promlčecí lhůta pro výkon pravomoci [Komise] ve věci navrácení podpory, upravená v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589, výhradně na vztahy Evropské unie s členským státem, který je příjemcem rozhodnutí o navrácení podpor, nebo se použije také na vztahy tohoto státu s odpůrkyní, která je příjemkyní podpory považované za neslučitelnou s [vnitřním] trhem?
- 2) V případě, že bude rozhodnuto, že se uvedená lhůta uplatní také na vztahy členského státu, kterému je určeno rozhodnutí o navrácení podpor, s příjemcem podpor považovaných za neslučitelné s [vnitřním] trhem, je třeba mít za to, že se tato lhůta uplatní pouze na proces přijetí rozhodnutí o navrácení, nebo také na jeho výkon?
- 3) V případě, že bude rozhodnuto, že se dotčená lhůta uplatní také na vztahy členského státu, kterému je určeno rozhodnutí o navrácení podpor, s příjemcem podpor považovaných za neslučitelné s [vnitřním] trhem, je třeba mít za to, že tato lhůta se přerušuje jakýmkoli aktem Komise nebo dotčeného členského státu, který se týká protiprávní podpory, i když nebyl oznámen příjemci podpory, která má být vrácena?
- 4) Brání čl. 16 odst. 2 nařízení 2015/1589 [...], jakož i [obecné] zásady unijního [práva], zejména zásada efektivity a zásada neslučitelnosti státních podpor s [vnitřním] trhem uplatňování promlčecí lhůty, která je kratší, než lhůta stanovená článkem 17 [tohoto] nařízení, jako je lhůta stanovená čl. 310 [...] písm. d) občanského zákoníku, na úroky, o něž se navýší podpora, která má být navracena?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 29 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 musí být vykládán v tom smyslu, že se desetiletá promlčecí lhůta, kterou toto ustanovení stanoví pro výkon pravomocí Komise v oblasti navrácení podpor, uplatní pouze na vztahy Komise s členským státem, kterému je určeno rozhodnutí tohoto orgánu o navrácení, nebo rovněž na vztahy tohoto státu s příjemcem podpory považované za neslučitelnou s vnitřním trhem.
- 30 Článek 17 odst. 1 nařízení 2015/1589, který stanoví desetiletou promlčecí lhůtu, se vztahuje pouze na pravomoci Komise ve věci navrácení podpory (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 52).
- 31 Tuto lhůtu tedy nelze uplatnit na řízení o navrácení protiprávní podpory příslušnými vnitrostátními orgány (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 108 a 109).
- 32 Z judikatury Soudního dvora totiž vyplývá, že v rozsahu, v němž nařízení 2015/1589 obsahuje procesní pravidla, která se použijí na všechna správní řízení týkající se státní podpory, o nichž rozhoduje Komise, toto nařízení kodifikuje a posiluje praxi Komise v oblasti posuzování státních podpor a neobsahuje žádná ustanovení týkající se pravomocí a povinností vnitrostátních soudů, které se nadále řídí ustanoveními Smlouvy, jak jsou vykládána Soudním dvorem (obdobně viz rozsudky ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 66, a ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, body 110). Tyto úvahy platí rovněž pro pravomoci a povinnosti vnitrostátních správních orgánů (rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 111).
- 33 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 musí být vykládán v tom smyslu, že desetiletá promlčecí lhůta, kterou toto ustanovení stanoví pro výkon pravomocí Komise v oblasti navrácení podpor, se uplatní pouze na vztahy Komise s členským státem, kterému je určeno rozhodnutí tohoto orgánu o navrácení.

Ke druhé a třetí otázce

- 34 S ohledem na odpověď podanou na první otázku není důvodné odpovídat na druhou a třetí otázku.

Ke čtvrté otázce

- 35 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 16 odst. 2 nařízení 2015/1589, podle kterého podpora, která má být navracena, zahrnuje úroky, a zásada efektivity uvedená v odstavci 3 téhož článku, musí být vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby se na vymáhání těchto úroků uplatnila vnitrostátní promlčecí lhůta, která je kratší než desetiletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 17 odst. 1 tohoto nařízení.

Úvodní poznámky

- 36 IFAP i portugalská vláda zpochybňují výklad předkládajícího soudu, podle kterého se pětiletá promlčecí lhůta stanovená v čl. 310 písm. d) občanského zákoníku může použít na vymáhání úroků z podpory, která má být navracena, a bránit navrácení těchto úroků.

- 37 IFAP má za to, že v projednávané věci může uplatnit svůj nárok vůči společnosti Nelson Antunes da Cunha až od ukončení správního řízení zahájeného za účelem navrácení podpory, tedy od data dopisu ze dne 23. července 2002 uvedeného v bodě 17 tohoto rozsudku. V důsledku toho má IFAP za to, že nárok na navrácení úroků souvisejících s dotčenou podporou není promlčen. Portugalská vláda tvrdí, že jelikož portugalské právo nestanoví zvláštní promlčecí lhůtu pro navrácení neoprávněně získaných státních podpor, použije se jako promlčecí lhůta jak pro navrácení podpory jako takové, tak pro úroky z této podpory obvyklá vnitrostátní promlčecí lhůta trvající 20 let.
- 38 V tomto ohledu stačí připomenout, že pokud je Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce vnitrostátním soudem, vychází Soudní dvůr z výkladu vnitrostátního práva, který mu byl poskytnut předkládajícím soudem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. června 2017, Online Games a další, C-685/15, EU:C:2017:452, bod 45 a citovaná judikatura). Proto bez ohledu na kritiku vznesenou účastnicemi původního řízení a zúčastněnými vůči výkladu vnitrostátního práva, jež podal předkládající soud, je nutno tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce posoudit s přihlédnutím k výkladu tohoto práva podanému uvedeným soudem (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. června 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, bod 25).

K předběžné otázce

- 39 Je nesporné, že Portugalská republika byla podle výroku rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1999 a čl. 16 odst. 2 nařízení 2015/1589 povinna zajistit navrácení podpory uvedené v tomto rozhodnutí včetně úroků.
- 40 Podle čl. 16 odst. 3 tohoto nařízení se navrácení takové podpory provádí v souladu s postupy vnitrostátního práva za předpokladu, že umožňují okamžitý a účinný výkon rozhodnutí Komise.
- 41 I když jsou na navrácení protiprávně poskytnutých podpor v zásadě použitelná vnitrostátní pravidla upravující promlčení, musí být totiž tato pravidla uplatňována způsobem, který prakticky neznemožňuje navrácení podpory vyžadované unijním právem, a s plným zohledněním zájmu Unie (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. června 2003, Komise v. Španělsko, C-404/00, EU:C:2003:373, bod 51 a citovaná judikatura).
- 42 Je třeba rovněž zdůraznit, že hlavním cílem navrácení protiprávně poskytnuté státní podpory je odstranit narušení hospodářské soutěže způsobené soutěžní výhodou plynoucí z protiprávní podpory (rozsudek ze dne 7. března 2018, SNCF Mobilités v. Komise, C-127/16 P, EU:C:2018:165, bod 104 a citovaná judikatura). Obnovení stavu před poskytnutím protiprávní podpory nebo podpory, která je neslučitelná s vnitřním trhem, je nezbytnou podmínkou pro zachování užitečného účinku ustanovení Smluv týkajících se státních podpor (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Arriva Italia a další, C-385/18, EU:C:2019:1121, bod 85 a citovaná judikatura).
- 43 Povinnost navrácení je splněna, pouze pokud dotyčný členský stát skutečně vrátil částku neslučitelné podpory včetně úroků (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 12. února 2008, CELF a ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, EU:C:2008:79, bod 54, jakož i ze dne 3. září 2015, A2A, C-89/14, EU:C:2015:537, bod 42).
- 44 Je třeba rovněž připomenout, že z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že účelem promlčecích lhůt je obecně zajistit právní jistotu (rozsudek ze dne 23. ledna 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, bod 71 a citovaná judikatura).
- 45 Nicméně, i když je třeba dbát na dodržování požadavků právní jistoty, je třeba rovněž vyvážit dodržování těchto požadavků a veřejný zájem, jehož cílem je zabránit tomu, aby fungování trhu bylo narušeno státními podporami, které jsou pro hospodářskou soutěž škodlivé, což podle ustálené

judikatury Soudního dvora vyžaduje vrácení protiprávních podpor, aby byl obnoven předchozí stav (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. ledna 1997, Španělsko v. Komise, C-169/95, EU:C:1997:10, bod 47 a citovaná judikatura).

- 46 Je rovněž třeba připomenout ustálenou judikaturou Soudní dvora, podle které s ohledem na kogentní povahu kontroly státních podpor prováděné Komisí na základě článku 108 SFEU mohou mít podniky, které jsou příjemci podpory, v zásadě legitimní očekávání, že při poskytování podpory byla zachována pravidla, pouze v případě, že podpora byla poskytnuta v souladu s postupem upraveným tímto článkem, a s řádnou péčí postupující hospodářský subjekt musí být běžně schopen ujistit se o tom, že uvedený postup byl dodržen. Konkrétně, pokud je podpora poskytnuta bez předchozího oznámení Komisi, takže je podle čl. 108 odst. 3 SFEU protiprávní, nemůže mít příjemce podpory v tomto okamžiku legitimní očekávání ohledně oprávněnosti jejího poskytnutí (viz rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 98 a citovaná judikatura). Jak uvedl generální advokát v bodě 67 svého stanoviska, je tomu tak v případě individuálních podpor i v případě podpor poskytnutých na základě režimu podpory.
- 47 Z vysvětlení poskytnutých předkládajícím soudem vyplývá, že ve věci v původním řízení byla promlčecí lhůta trvající pět let stanovená v čl. 310 písm. d) občanského zákoníku použitelná na úroky z dotčené podpory přerušena až dne 26. července 2013 a všechny úroky dlužné za období před 26. červnem 2008 jsou na základě tohoto ustanovení promlčeny. Z toho tedy vyplývá, že uplatnění této promlčecí lhůty by bránilo navrácení části úroků souvisejících s dotčenou podporou, a tedy navrácení této podpory v plném rozsahu.
- 48 Kromě toho podle předkládajícího soudu platí, že pokud jsou za promlčené považovány úroky dlužné za období pěti let předcházejících jednání přerušujícímu promlčení, může být pohledávka týkající se úroků z podpory promlčena ještě před tím, než je promlčen samotný nárok Komise požadovat navrácení této podpory. Na jednání před Soudním dvorem Komise rovněž zdůraznila, že by uplatnění takové vnitrostátní promlčecí lhůty v projednávané věci vedlo k promlčení části úroků z první platby dotčené podpory, jelikož uplynulo více než pět let mezi touto první platbou uskutečněnou v roce 1994 a rozhodnutím Komise ze dne 25. listopadu 1999.
- 49 Na prvním místě, pokud jde o promlčení části úroků souvisejících s dotčenou podporou před přijetím rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1999, je třeba uvést, že akceptování takového promlčení by znemožnilo úplné navrácení vyžadované unijním právem.
- 50 Jak uvedl generální advokát v bodě 59 svého stanoviska, Komise může vždy ve lhůtě deseti let stanovené v čl. 17 odst. 1 nařízení 2015/1589 požádat o navrácení protiprávní podpory, a to navzdory případnému uplynutí promlčecí lhůty platné ve vnitrostátním řízení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. března 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 114).
- 51 Kromě toho, jak vyplývá z judikatury citované v bodě 46 tohoto rozsudku, společnost Nelson Antunes da Cunha se v projednávané věci nemůže platně dovolávat legitimního očekávání ohledně souladu dotčené podpory s právními předpisy, jelikož Portugalská republika uvedenou podporu poskytla bez předchozího oznámení Komisi.
- 52 Vnitrostátní promlčecí lhůtu použitelnou na vymáhání podpory, jež musí být navracena, která uplynula ještě před vydáním rozhodnutí Komise o navrácení, tedy předkládající soud nesmí použít.
- 53 Na druhém místě, pokud jde o promlčení části úroků souvisejících s dotčenou podporou po vydání rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1999, je třeba uvést, že podle čl. 16 odst. 3 nařízení 2015/1589 musí být rozhodnutí Komise o navrácení vykonáno okamžitě.

- 54 Z písemného vyjádření IFAP přitom vyplývá, že za účelem vyhovění tomuto rozhodnutí její právní předchůdce zaslal společnosti Nelson Antunes da Cunha dopis dne 23. července 2002, tedy téměř tři roky po vydání uvedeného rozhodnutí, s žádostí o vrácení částky 7 526,90 eura navýšené o úroky. Vzhledem k tomu, že společnost Nelson Antunes da Cunha této žádosti nevyhověla, zaslal jí IFAP nový dopis dne 12. srpna 2009, tedy téměř deset let po vydání téhož rozhodnutí, s žádostí o vrácení dotčené podpory. V návaznosti na několik výměn mezi společnostmi Nelson Antunes da Cunha a IFAP bylo nakonec dne 26. července 2013 zahájeno řízení o vymáhání této pohledávky, které přerušilo promlčecí lhůtu.
- 55 Promlčení části úroků souvisejících s dotčenou podporou po vydání rozhodnutí Komise ze dne 25. listopadu 1999 tedy vyplývá především ze skutečnosti, že se právní předchůdce IFAP a IFAP zpozdili s výkonem tohoto rozhodnutí o téměř čtrnáct let, které uplynuly mezi vydáním tohoto rozhodnutí a přerušením promlčecí lhůty, jak Komise zdůraznila na jednání před Soudním dvorem.
- 56 Připustit promlčení úroků z protiprávní podpory z důvodu, že vnitrostátní orgány opožděně vyhověly rozhodnutí Komise o navrácení ze dne 25. listopadu 1999, by přitom prakticky znemožnilo navrácení této podpory v plném rozsahu a zbavilo by unijní právní úpravu týkající se státních podpor veškerého užitečného účinku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, EU:C:1997:163, bod 37).
- 57 Kromě toho v případě státní podpory prohlášené Komisí za neslučitelnou je úloha vnitrostátních orgánů omezena na provedení jakéhokoli rozhodnutí Komise. Tyto orgány tedy nemají žádnou posuzovací pravomoc, pokud jde o navrácení této podpory (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, EU:C:1997:163, bod 34).
- 58 S ohledem na neexistenci posuzovací pravomoci vnitrostátního orgánu příjemce individuální podpory, která byla poskytnuta protiprávně, nadále nesetrvává v nejistotě, jakmile Komise vydá rozhodnutí, kterým se tato podpora prohlašuje za neslučitelnou a nařizuje se její navrácení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, EU:C:1997:163, bod 36). Jak uvedl generální advokát v bodech 77 a 78 svého stanoviska, toto posouzení platí stejně pro podpory poskytnuté v rámci režimu podpor.
- 59 V projednávané věci nemůže být situace společnosti Nelson Antunes da Cunha přirovnána k situaci, kdy hospodářský subjekt nemá povědomí o tom, zda příslušný orgán rozhodne, a kdy zásada právní jistoty vyžaduje, aby byl po uplynutí určité lhůty tento stav nejistoty ukončen (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 1997, Alcan Deutschland, C-24/95, EU:C:1997:163, bod 35).
- 60 Za takových okolností zásada právní jistoty, kterou mají promlčecí lhůty zaručit, nemůže být překážkou navrácení podpory, která byla prohlášena za neslučitelnou s vnitřním trhem, jak zdůraznil generální advokát v bodě 81 svého stanoviska.
- 61 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na čtvrtou otázku odpovědět tak, že čl. 16 odst. 2 nařízení 2015/1589, podle kterého podpora, která má být navržena, zahrnuje úroky, a zásada efektivity uvedená v odstavci 3 téhož článku, musí být vykládány v tom smyslu, že brání uplatnění vnitrostátní promlčecí lhůty na navrácení podpory, pokud tato lhůta uplynula před samotným vydáním rozhodnutí Komise prohlašujícím tuto podporu za protiprávní a nařizujícím její navrácení, nebo pokud tato promlčecí lhůta uplynula převážně z důvodu, že vnitrostátní orgány vykonaly toto rozhodnutí opožděně.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 17 odst. 1 nařízení Rady (EU) 2015/1589 ze dne 13. července 2015, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku 108 Smlouvy o fungování Evropské unie, musí být vykládán v tom smyslu, že se promlčecí lhůta trvající deset let, kterou toto ustanovení stanoví pro výkon pravomocí Evropské komise v oblasti navracení podpory, uplatní pouze na vztahy Komise s členským státem, kterému je určeno rozhodnutí tohoto orgánu o navracení.
- 2) Článek 16 odst. 2 nařízení 2015/1589, podle kterého podpora, která má být navracena, zahrnuje úroky, a zásada efektivity uvedená v odstavci 3 téhož článku, musí být vykládány v tom smyslu, že brání uplatnění vnitrostátní promlčecí lhůty na navracení podpory, pokud tato lhůta uplynula před samotným vydáním rozhodnutí Komise prohlašujícím tuto podporu za protiprávní a nařizujícím její navracení, nebo pokud tato promlčecí lhůta uplynula převážně z důvodu, že vnitrostátní orgány vykonaly toto rozhodnutí opožděně.

Podpisy.